

Nr 254

Av herr **Werner m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum: *Vård och underhåll av fornlämnningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader.*

»I Tylösand har det märkliga skett att en försvunnen smålandskyrka hämtats fram ur en bondgårds timmerväggar och ur privata gömmor ända från andra sidan Atlanten för att leva på nytt som kapell för sommargästerna. Verket är väsentligen att tillskriva entusiasmen hos landsantikvarie Salvén och församlingens nu bortgångne kyrkoherde Knut Peters», skriver biskop Giertz i en ämbetsberättelse i början av 1950-talet. Han syftade på Lidhults gamla träkyrka som revs, styckades och såldes på auktion i början av 1870-talet men återuppstod 1950 som S:t Olofs kapell i Tylösand. »Det fordras en eldsjäl» skriver riksantikvarie Martin Olsson, »för att genomföra ett sådant arbete. Dr Salvén har lyckats plocka tillsammans så gott som hela taket . . . Altaruppsatsens olika delar ha hopsamlats från skilda håll. De vridna kolonnerna ha återhämtats ända från Amerika.» Hovpredikant Olle Nystedt kallar detta »inte bara en konsthistorisk bragd utan ock en tjänst åt det levande kyrkolivet».

Kapellstiftelsen har också lyckats förvärva »kapellansgården», i början på 1800-talet kantorsbostad i Söndrums socken, en kyrkväktarestuga från samma tid och trakt samt förlidet är också en klockaregård av nytt material men i stil med övriga byggnader.

Söndagligen hålles gudstjänster i kapellet sommartid och på veckodagar föredrag, konserter och mycket annat. Dagligen besökes kapellet av stora skaror som vill se kyrkan med den märkliga historian och de många rustika kulturskatterna eller ägna sig själva några minuters stillhet. Där finns tak- och väggmålningar, snidad funt, predikstol och altaruppsats. Allt förfärdigat av gamla bygdekonstnärer. Där finns en bekant skulptur av Olof den helige, votivskepp, brudbåge, gamla ljusredskap, golvklocka och mycket annat. Om kyrkans och kapellansgårdens målningar betygar riksantikvarieämbetet att de »har berikat möjligheterna att vetenskapligt klarlägga betydelsefulla delar av det berörda området konstutveckling i äldre tider».

På klippan utanför kyrkan står en högrest klockstapel vars klockor syns och hörs vida omkring.

Kapellansgården är stilrent möblerad i tidigt 1800-tal och ger en god uppfattning om den lantprästerliga hemmiljön i ett hyggligt pastorat på den tiden.

Med byggnaderna kring kyrkan på höjden ovan »Tjuvahålan» och den gamla fiskehamnen har Tylösand fått ett veritabelt kulturcentrum, ett sydsvenskt Skansen

av stort intresse. Landshövding Ingvar Lindell framhåller också i en skrivelse »det utomordentligt stora värdet av den ifrågavarande kyrkoanläggningen ur kulturhistoriska och andra synpunkter». Man bör notera att anläggningen inte så mycket tjänar kommunens egna innevånare men väl »sommарfolk» från Sveriges alla hörn. Man räknar med ett befolkningstillskott sommartid på ca 10 000 personer. Med sitt centrala läge mitt i denna frekventerade sommarort utgör den lilla »kyrkbyn» tvivelsutan en fast punkt och trivselfaktor i mångas sommar- och semesterfirande.

Huvudparten av kostnaderna för byggnader och drift har bestridits med gåvor, men såväl kommun som landsting har därtill lämnat bidrag. I sammanhanget kan nämnas att den vid kyrkan tjänstgörande personalen gör frivillig insats. Efter sista byggnationen resterar emellertid en skuld på 20 000 kronor trots energisk insamlingsverksamhet av stiftelsen med den outtröttlige 80-åriga dr Salvén som primus motor.

Eftersom den verksamhet som S:t Olofs kapellstiftelse bedriver fyller en stor uppgift såväl kyrkligt som allmänt kulturellt och därtill ger sina tjänster åt besökare från skilda håll i Sverige, finner vi det motiverat att stiftelsen erhåller statligt stöd.

Med stöd av vad som anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av punkt B 19 i bil. 10 till statsverkspropositionen år 1970 till *Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum: Vård och underhåll av fornlämningar och kulturhistoriskt värdefulla byggnader* för budgetåret 1970/71 måtte anslå 662 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1970

Mårten Werner (m)

Gunnar Oskarson (m)

B.-O. Thylén (m)

Rolf Clarkson (m)

Ove Nordstrandh (m)
